



NIJKERK, G. F. CALLENBACH.

DRIFTIGE EDUARD

E E N V E R H A A L

DOOR

B E T S Y

~~~~~  
Die haastig is tot toorn, zal  
dwaasheid doen. Spr. 14:17a.

Zoo doet dan de toornigheid  
wijken van uw hart. Pred. 11:10a.  
~~~~~

~~~~~  
N I J K E R K  
G. F. CALLENBACH  
==







---

I.

---

**D**ie akelige jongens! Ik zou ze wel ik weet niet wat kunnen doen!" riep Eduard, en wierp daarbij zijn doos met looden soldaatjes zoo hard tegen den grond, dat Mama, die aan het raam zat te werken, er van opsprong.

"Foei, kind! Is me dat doen schrikken," zei ze. "Waarom doé je dat?"

"Och, Mama, zie nu toch eens aan!" riep Eduard, terwijl hij, rood van kwaadheid en met tranen in de oogen, naar zijn moeder liep; „zie nu toch eens, die officier heeft zijn halve sabel verloren, en die soldaat is zijn heele vlag kwijt, en deze zijn geweer! Kijk eens!"

"Zoo, is dat het geval?" hernam Mevrouw Rink, Eduards moeder, de ontwapende krijgers van naderbij beschouwende, „nu begrijp ik al waarom ge zoo boos werdt. Nu, ik moet zeggen dat het geen moedige soldaten zijn, die zich zoo spoedig hun vaandel en wapenen laten ontnemen; zij hebben inderdaad een goede straf verdiend."

"Dat zegt u er nu ook maar om, Mama," zei Eduard, „die soldaatjes kunnen toch niet helpen dat men ze breekt. Neen, 't zijn die nare jongens, Guust en Henri, die hebben het gedaan!"

"O, zijn de neeffjes er de schuld van? Dat verandert. Maar, mijn jongen, als de soldaatjes het dus niet helpen kunnen, zooals ge daar zegt, waarom smijt ge ze dan zoo onzacht-

tegen den grond? Dat is toch al heel onredelijk. Zie eens aan; het lijkt daar bij de tafel wel een klein slagveld. Of is dit misschien een middeltje om ze weer heel te maken?"

„Och neen, Mama; maar ik kan er ook zoo kwaad om worden; om zoo mijn speelgoed maar te bederven. Den vorigen keer heeft Guust mijn bal in het water laten rollen, en ik ben er zeker van dat Henri daar straks die soldaatjes heeft gebroken, want hij heeft ze het laatst gebruikt en in de doos gedaan. Zij zullen ten minste nooit meer aan mijn speelgoed komen; dat weet ik wel!"

„Zou het dan maar niet beter zijn als ik hen niet meer bij je te spelen verzocht?" vroeg Mevrouw Rink, die maar al te goed den oplopenden aard van haar zoontje kende, en hem daarin steeds zooveel mogelijk tegenging.

Eduard gaf hierop geen rechtstreeksch antwoord.

„Maar Mama," zei hij, „zoudt u het dan kunnen velen dat men uw speelgoed bedierf?"

„Het is zeker niet aangenaam," antwoordde zijn moeder, „maar ik weet dat zij het niet met opzet doen, en een ongeluk kan licht plaats hebben. Ook is het nog maar zelden gebeurd; en wat den bal betreft, daar hebt ge geen schade bij gehad, want toen Papa hoorde, dat hij buiten je schuld weg was, heeft hij je den volgenden dag immers een nieuwen gekocht, die nog veel grooter was. Je hebt daarenboven zelf reeds zoo dikwijls wat van anderen gebroken. Toen ge laatst een dag bij de neefjes waart, heb je die groote vensterruit wel ingeschopt, en toch was tante er niet boos om."

„Tante zei toch dat ik in het vervolg voorzigtiger moest zijn."

„Maar tante sprak toch niet zoo onvriendelijk als gij daareven, dat ze je ik weet niet wat zou willen doen; is het wel? Ik ben ten minste blij dat Guust en Henri van daag bij tijds naar huis zijn gegaan."

„Ja, 't is maar goed ook," zei Eduard, die nog niet bekomen was van zijn verontwaardiging; „ik had zeker de heele doos naar Henri's hoofd gegooid, als hij bij mij had gestaan, zoo boos was ik."



„En daardoor misschien een groot ongeluk veroorzaakt, niet waar?”

„Maar Mama, moet men zich dan alles maar laten welgevallen?”

„Dat zeg ik niet, mijn kind. Men mag anderen met zachtheid waarschuwen, ook ernstig vermanen waar het noodig is, maar in drift moet men nooit handelen; dat komt altijd verkeerd uit, en brengt somtijds zelfs groote onheilen teweeg. Geloof mij, jongenlief; je moet niet terstond om alles zoo driftig worden; ik heb het je reeds zoo dikwijls gezegd. Een oplopend mensch is ongelukkig voor zich zelf en voor anderen, en in een oogenblik van drift doet men soms iets, waarover men zijn geheele leven berouw heeft. Weet je nog wel wat de oude heer N. . . je verteld heeft, toen hij onlangs bij ons kwam, en hij je juist in zoo'n booze bui aantrof?”

„Wat was dat, Mama?” vroeg Marie, Eduards zusje, die op een kostschool ging, en nu met vakantie thuis was. Zij was gedurende het gesprek tusschen Mevrouw Rink en Eduard niet in de kamer geweest, en ving bij het binnenkomen juist moeders laatste woorden op. „Heeft mijnheer N. weer wat moois verteld?”

„Eer treurig dan mooi,” antwoordde mevrouw Rink. „'t Is waar, ge waart er niet bij. Nu, dan zal ik het je eens vertellen; het kan toch geen kwaad als Eduard het ook nog eens hoort.”

Marie nam haar haakwerk, en ging tegenover haar moeder aan het raam zitten, terwijl haar broertje, wiens drift reeds was bekoeld, heel bedaard zijn soldaatjes bij elkander raapte, en netjes in de doos pakte.

Intusschen begon Mama aldus haar verhaal:

„Toen ik een kleine jongen was,” zoo vertelde ons mijnheer N., „speelde ik op een mooien zomerdag, vóór het ontbijt, met mijn kleine zusje in den tuin. Ik hield bijzonder veel van haar, want zij was een lief, zachtaardig kind, en zag er zeer aanvallig uit. Geruimen tijd hadden wij ons met spelen vermaakt, toen wij op een ongelukkig oogenblik twist kregen over een kleinigheid, waaraan mijn zusje eigenlijk weinig of geen schuld had. Toch werd ik boos op haar, en gaf haar in mijn drift

een geweldigen klap op het hoofd, die veel harder neerkwam dan ik het gemeend had. Het kleine meisje zag mij verwijtend aan, terwijl een paar dikke tranen in haar heldere blauwe oogen kwamen, maar zeide niets. Reeds terstond had ik berouw over mijn daad, en gaarne had ik het lieve kind zulks gezegd en afgekust, doch ik was te hoogmoedig om schuld te belijden. Kort daarop werden wij aan het ontbijt geroepen, en daarna ging ik naar school, waar ik het gebeurde weldra vergat. 's Middags aan tafel zag mijn zusje wat bleek, en at zij ook weinig, zoodat mijn moeder haar vroeg of zij niet wel was. Ze klaagde toen over hoofdpijn, doch sprak niet van den klap dien ik haar 'smorgens gegeven had, en ik zelf vermoedde weinig dat die er de oorzaak van was. Tegen den avond werd de hoofdpijn erger, en den volgenden morgen was zij zoo ongesteld, dat mijn ouders reeds vroeg om den dokter zonden. Deze vreesde voor hersenziekte, en vroeg of het kind misschien gevallen was, of zich het hoofd gestooten had, maar mijn ouders konden zich dit niet herinneren. Daar dacht ik opeens aan dien ongelukkigen klap. In het eerst durfde ik echter niets van het gebeurde in den tuin vertellen, maar verzwijgen kon ik het toch niet; en hoewel de dokter het niet bepaald uitsprak, kon ik toch heel goed bemerken, dat hij dit als de oorzaak der ziekte beschouwde. — Ach, wat gevoelde ik een smart, toen ik mijn goede ouders zoo bedroefd en mijn lief zusje zoo lijdende zag! Hoe gaarne had ik haar om vergeving gevraagd; maar nu kon ik dat niet, want zij was geheel bewusteloos. Hoe nam ik mij voor in het vervolg, zoo zij mocht herstellen, nooit meer boos op haar te worden; en wat bedacht ik niet al om haar de pijn, die ik haar veroorzaakt had, te vergoeden! — Helaas; nooit zou ik meer het voorrecht smaken, het lieve meisje gezond aan mijn zijde te zien; nooit zou ik mijn onrecht jegens haar kunnen herstellen. De ziekte werd hoe langer hoe heviger, en slechts drie dagen later bezweek het arme kind na een smartelijk lijden. Nooit, neen nooit," zeide de oude man, „zal ik dat treurige tijdstip in mijn leven vergeten, en zoo dikwijls ik mij later ooit weer door mijn drift wilde laten vervoeren, was de gedachte aan

dat bleeke, ijskoude gezichtje voldoende, om mij weer tot mijzelf te brengen.””

„O Mama, hoe verschrikkelijk!” zei Marie, die onder het verhaal haar haakwerk geheel vergeten, en haar moeder met een angstig gelaat en strakken blik onafgebroken aangestaard had. „Hoe oud was mijnheer N. toen dat gebeurde?”

„Hij was toen negen jaar, juist zoo oud als Eduard thans is. Nu is hij in de zeventig.”

„Maar Mama, wat moet dat een vreeselijke gedachte voor hem zijn!”

„Dat is het ook, kindlief. Men kan duidelijk zien welk een pijnlijken indruk deze gebeurtenis bij onzen ouden vriend achtergelaten heeft; het is nu reeds meer dan zestig jaar geleden, en nog kan hij niet over het kleine zusje spreken zonder tranen te storten. — Ik hoop dat onze Eduard het niet tevergeefs gehoord heeft, en dit treurige voorbeeld hem tot waarschuwing moge zijn, zoo dikwijls hij voelt dat zijn drift boven komt.”

„Maar zoo iets ergs heb ik toch nog nooit gedaan, mama,” zei het knaapje.

„Gelukkig niet, mijn jongen; maar het had er toch wel eens van kunnen komen. Wie weet wat er gebeurd was, als Henri daar straks nog bij je was geweest. En denk eens hoe je de vorige week Rika met dat dikke boek gooide, terwijl het kleine broertje op haar schoot lag. Ik kwam juist binnen toen het boek strijkelings langs zijn hoofdje op den grond viel. Het had hem echter ook kunnen treffen, en dan ware het wellicht met onzen lieven Johan net gegaan als met dat kleine meisje, want zulke hoofdjes zijn nog zoo teer. Gelukkig heeft de Heer er ons voor bewaard.”

„Dat kwam ook omdat die akelige meid mij kwaad maakte, mama.”

„Rika is volstrekt geen akelige meid,” zei Marie, die veel van het kindermisje hield, en nu haar partij opnam; „zij vroeg alleen of je wat zachter wilde lezen, omdat ik mijn opstel zat te schrijven, en het harde lezen mij hinderde. Dat was toch niet om kwaad te worden; wat zegt u, mama?”

„Zeker niet,” antwoordde mevrouw Rink, „en ik geloof dat Eduard er nu ook wel anders over denkt.”

„Och mama, ik kan het ook niet helpen dat ik zoo gauw boos wordt.”

„Wij kunnen het altijd helpen als wij kwaad doen, jongenlief. 't Is waar, de een heeft een driftiger aard dan de ander; maar hiermede kunnen wij ons nooit verontschuldigen, en zoo te spreken, is zeker het middel niet om er van genezen te worden. Neen, het eenige middel om ons van onze gebreken te genezen is, den Heer ernstig te bidden ons te leeren, er met alle kracht tegen te strijden. Zulk een oprecht, gedurig gebed zal zeker verhoord worden door den Heer, Die zelf in Zijn Woord tot ons spreekt: *Leert van Mij dat Ik zachtmoedig ben*. Ik hoop dat mijn kind dit toch vooral niet vergeten zal.”

Eduard was doorgaans niet ongevoelig voor hetgeen men hem zeide, en voor de honderdste maal in zijn leven wellicht, beloofde hij beterschap. Of hij ook woord hield, zullen de volgende bladzijden ons leeren.

## II.



Zoals gezegd is, was Eduard niet ongevoelig voor een ernstig woord, zoolang het tot hem gesproken werd, maar ongelukkig was er niet veel noodig om het hem te doen vergeten, en niet zelden ging met den klank ook de indruk der woorden voor hem voorbij.

Wel zou hij 's morgens nooit beneden gekomen, en geen enkelen keer 's avonds naar bed gegaan zijn, zonder te hebben gebeden, zooals zijn ouders hem geleerd hadden, maar of zijn gedachten er altijd bij waren, en hij immer oprecht meende wat hij bad, zou moeielijk te zeggen zijn geweest; zelfs gaf zijn gedrag dikwijls reden dit te betwijfelen; want tot groot

verdriet zijner ouders was en bleef hij een driftig, brutaal, plaagziek ventje.

De twaalfjarige Marie, zijn eenige zuster, had gedurende haar vakantietijd nog al eens wat van hem te lijden; maar zij was een zachtzinnig, verstandig meisje, dat veel wist te plooiën en te schikken, en daardoor menige uitbarsting bij den kleinen jongen voorkwam. In haar afwezigheid echter was Rika, de kindermeid, degene die het meest van zijn booze buien te verduren had, want zijn broertje Johan, die slechts eenige maanden telde, was daarvoor natuurlijk nog veel te klein.

Wat onze knaap het minst verdragen kon, was, dat men hem in zijn spel stoorde; en dit was toch wel eens noodig, daar hij soms zeer wild en onvoorzichtig te werk ging.

Op een warmen zomerdag was Eduard, nadat hij 's middags uit school was gekomen, in den tuin aan het hoepelen gegaan. Het was er eigenlijk veel te warm voor, maar ons vriendje deed het gaarne, en gewillige arbeid valt nu eenmaal niet zwaar.

Terwijl hij hiermede bezig was, kwam Rika met het kinderwagentje buiten, reed eenige malen den tuin rond, en plaatste, toen de kleine Johan sliep, het wagentje in de schaduw van een grooten boom, terwijl zij er op een der tuinstoelen naast ging zitten.

Op eens viel het Eduard in, dat het wel aardig zou zijn eens te probeeren, hoe lang hij het vol kon houden om aan één stuk het groote bloemperk rond te hoepelen; hoe langer de hoepel het zonder vallen uithield, hoe grooter de kunst; en aanstonds ging het daarheen. Ongelukkig bevond het bloemperk zich in de onmiddelijke nabijheid van den boom, waaronder het kinderwagentje stond, en terecht vreesde Rika dat het geraas, door den ijzeren hoepel over de grint veroorzaakt, den kleinen slaper zou wekken.

„Eduard, wilt ge niet wat verder gaan?” vroeg het meisje vriendelijk. „Johan zal wakker worden; hij slaapt pas.”

Eduard had er niet veel zin in, en deed of hij 't niet hoorde.

„Toe Eduard,” herhaalde Rika, „ga nu wat verder op.”

„Neen, ik blijf liever hier,” was het antwoord, „ik wilde hier nu juist eens wezen.”

„Maar je weet toch wel dat je niet zoo dicht bij de bloemen moogt spelen, vooral niet bij dit mooie perk. Kijk nu, daar rolt de hoepel er haast in; straks knakken ze nog, en wat zal je papa dan wel zeggen?”

„O, ik zal wel op de bloemen passen; wees maar niet bang.”

„Nu ja, maar je kunt hier toch niet blijven; je zult broertje wakker maken, en ik ben zoo blij dat hij wat slaapt; hij is den heelen dag zoo lastig geweest.”

„Waar moet ik dan gaan?” vroeg Eduard knorrig.

„Wel, een eindje verder; de tuin is toch groot genoeg.”

„Maar daar kan ik niet hoepelen; de paden zijn er zoo nauw.”

„En je hebt het zoeven wel gedaan. Het kan wat goed. Kom, ga nu, als een gehoorzame jongen.”

„Neen, Rika, ik blijf toch hier. Zet dan het wagentje maar ergens anders.”

„Dat kan ik niet doen; er is nergens anders schaduw, en het wagentje kan niet in de zon staan, dan krijgt broertje het te warm onder de kap.

„Sla de kap dan maar neer.”

„Dat zou nog erger zijn, dan schijnt de zon in zijn gezichtje.”

Maar Rika had mooi praten. De kleine plaaggeest was niet van zijn voornemen af te brengen. „Ik zal het heel zachtjes doen, hoor maar,” zoo besloot hij, en zond zijn hoepel op nieuw het perk rond, doch nu zóó onhandig, dat — wij willen gaarne aannemen dat het niet met opzet was, — de hoepel juist met kracht tegen het wagentje aanrolde, waardoor het natuurlijk een schok kreeg.

De kleine maakte een lichte beweging met de handjes, maar werd er gelukkig niet geheel wakker door. Toch voorzag Rika dat het er spoedig van komen zou, als het gedruisch nog langer aanhield, en zeide daarom op gebiedenden toon:

„Eduard, ga nu terstond hier van daan, of speel iets anders.”

„Neen, ik doe het niet,” antwoordde de ondeugende jongen.

„Niet? Dan moet je mij den hoepel geven,” hernam Rika

en stond tegelijkertijd op, om hem, indien hij nog niet ging, het bewuste voorwerp te ontnemen.

„Nu werd Eduard boos, en wierp in zijn drift den hoepel en den ijzeren haak voor de voeten van het kindermisje, dat zulks niet tijdig genoeg bemerkte, er over struikelde en viel. Zij slaakte een kreet van pijn, want zij had zich den voet verstuikt, en was daarenboven met haar knie op den ijzeren hoepelhaak terecht gekomen, zoodat zij beiden vrij ernstig bezeerd had. Zij kon zelfs niet zonder hulp opstaan, en ook niet naar het kind zien, dat eindelijk door al dit leven in zijn slaap gestoord was, en dit door luid schreeuwen te kennen gaf.

Eduard was wel wat beschaamd over de verwarring die hij had teweeggebracht, en had tevens een voorgevoel dat er wat voor hem opzat, als Papa het te hooren kwam; daarom was hij, in plaats van Rika te helpen, of hulp voor haar in te roepen, naar het achtereind van den tuin geloopt, om zoover mogelijk uit het gezicht te blijven.

Nu hij de gevolgen zag speet het hem, dat hij weer zoo ongehoorzaam en driftig was geweest, en onwillekeurig dacht hij aan het gesprek dat zijn moeder onlangs met hem gehouden had, en aan het verhaal van den heer N., dat zij hem bij die gelegenheid nog eens had herinnerd.

„Als Rika haar been maar niet gebroken heeft,” dacht onze knaap, en deed daarbij moeite om uit de verte te zien of zij reeds was opgestaan; maar de boom, en eenig daarbij staand struikgewas beletten hem dit.

Intusschen wendde de arme Rika vergeefsche pogingen aan om op de been te komen, en zeker zou dit nog langer geduurd hebben, zoo niet mevrouw Rink, die dien middag in de voorkamer bezoek had ontvangen, na het vertrek harer bezoeksters, in den tuin ware gekomen om eens naar haar kleintje te zien.

Zij schrikte toen zij Rika daar zoo zag liggen; en op haar vraag wat er gebeurd was, antwoordde deze alleen, om Eduard niet te verklappen, dat zij over den hoepel gestruikeld en daardoor gevallen was.

Mevrouw Rink hielp haar op, en plaatste den stoel dicht bij haar, opdat zij kon gaan zitten, en ging toen Marie en de keukenmeid roepen. Met deze laatste hielp zij Rika naar de kinderkamer, terwijl haar dochtertje naar het wagentje ging, om het nog steeds schreiende broertje te sussen.

Eduard bevond zich nog immer achter in den tuin, waar hij zich deerlijk verveelde; want rustig spelen, alsof er niets gebeurd was, kon hij natuurlijk niet. Gaarne was hij terug gegaan, om te zien hoe het met Rika was afgeloopen, maar dat durfde hij toch niet goed; dus bleef hij maar waar hij was, en sloeg, onder het heen en weer drementelen, voor tijdverdrijf hier een bloempje en daar een takje af, en wierp tot afwisseling nu en dan een steentje in de sloot, die dat gedeelte van den tuin van een buitenweg scheidde.

De tijd viel hem bijzonder lang. 't Scheen hem toe of hij wel meer dan een uur daar alleen was geweest, ofschoon er inderdaad nog nauwelijks een half uur verlopen was. Eindelijk hoorde hij de stem van Marie, die hem, na eenig zoeken, achter in den tuin had bemerkt, en hem uit de verte riep om te komen eten.

Was dit anders gewoonlijk een aangename boodschap voor onzen knaap, thans zou hij er gaarne zijn oten aan gegeven hebben, als hij niet aan tafel had behoeven te komen; want hij zag er tegen op zijn vader te ontmoeten, die zeker van alles reeds onderricht was. Wel wist hij dat Rika niet gewoon was zijn katekwaad aan zijn ouders over te brengen, maar dit zou zij toch wel verteld hebben.

Het was echter zoo niet. Mijnheer Rink had bij zijn thuiskomst wel vernomen wat het kindermisje overkomen was, maar hij, noch iemand der huisgenooten, wist dat Eduard er de schuld van was.

„Wel Eduard, waar zit je toch?” zei Mama, toen de kleine jongen met looden schoenen de tuinkamer naderde, waar allen reeds aan tafel zaten; „ik heb je nog niet gezien nadat ge uit school zijt gekomen.”

„Toch niet school moeten blijven, hoop ik? vroeg zijn vader.

„Neen Pa, ik ben in den tuin geweest,” antwoordde Eduard,



en ging met een verruimd hart op zijn plaats zitten toen hij bemerkte dat niemand nog wist hoe ondeugend hij zich gedragen had.

„O, Eduard,” zei Marie, „weet je dat die arme Rika daar straks zoo gevallen is? Ze heeft zich zoo'n pijn gedaan dat ze niet loopen kan. Heb je er niets van gezien toen je in den tuin waart?”

Eduard werd vuurrood op het hooren dezer woorden. Jokken deed hij gelukkig niet, maar hij durfde toch niet vertellen hoe de zaak in elkander zat; daarom wist hij voor 't oogenblik niets beters te doen, dan zich diep over zijn bord soep te buigen, en haastig zijn mond met een warmen lepelvol te vullen, op gevaar af van zich te branden.

Zijn vader bemerkte zijn verlegenheid, en daar die hem niet veel goeds voorspelde, zag hij zijn zootje ondervragend aan, terwijl hij zeide:

„Weet je er ook soms meer van, mannetje?”

„O, o! Ik vrees van ja,” zei Mama. „Ik herinner mij nu dat Rika zeide over den hoepel te zijn gestruikeld; en waar de hoepel is, kan men Eduard in de laatste dagen ook meestal vinden. Hij is er zeker bij geweest.”

De knaap bewaarde nog altijd een diep stilzwijgen, en bleef onafgebroken in zijn soep turen, als had hij zich voorgenomen al de oogjes te tellen, die er op dreven.

„Kom, kom,” hernam mijnheer Rink, terwijl zijn gelaat een zeer ernstige uitdrukking aannam, „zeg het ons dadelijk, Eduard. Ik zie wel dat er iets niet in den haak is; want is men aan een zaak onschuldig, dan behoeft men niet zoo verlegen te zijn, als er over gesproken wordt. Leg nu dien lepel zoelang neer, en zeg dan terstond wat er gebeurd is.”

„Och Pa, die Rika maakte mij ook zoo kwaad,” begon Eduard met zijne gewone verontschuldiging.

„Dus het oude deuntje weer? Driftig geworden? En waarover?”

„Zij wilde mijn hoepel afnemen, Pa.”

„Toch zeker niet zonder reden; plagen ligt niet in Rika's aard. Waarom wilde zij dat doen?”

In het eerst kon men uit Eduards verhaal niet goed wijs worden, maar mijnheer Rink rustte niet, vóór zijn zoontje alles nauwkeurig had verteld, en oordeelde toen, zoowel als Mama, dat Rika gelijk had, en Eduard heel ondeugend was geweest.

Er volgde een ernstige vermaning zijner ouders, en tot straf mocht hij niet met zijn hoepel spelen, voordat Rika weer beter was, en ook de geheele week, — het was pas Maandag, — niet aan tafel eten. Wel deed zijn zusje herhaaldelijk een goed woordje voor hem, maar er hielp ditmaal niets aan; en toen het middagmaal afgelopen was, ging zijn moeder met hem naar de kinderkamer, waar hij Rika om vergeving moest vragen.

Die vergeving werd terstond met de meeste bereidwilligheid geschonken. Het meisje zeide dat het zoo heel erg niet was, en wel spoedig schikken zou, ofschoon zij hoe langer hoe meer pijn kreeg, vooral aan de knie, die verschrikkelijk zwol, en zij zelfs niet meer staan kon.

Eduard had groote spijt over zijn slecht gedrag, want, wel beschouwd, moest hij zelf bekennen dat hij dien middag verdiend had dat Rika hem zijn hoepel ontnam, en hij dus volstrekt geen reden had om boos te worden, daar alles zijn eigen schuld was.

Toen hij 's avonds naar bed ging, nadat zijn moeder met hem den Heer om vergeving had gebeden voor alles wat hij ook dien dag weer had misdaan, beloofde hij, met tranen in de oogen, voortaan zijn best te zullen doen om beter op te passen, en meende het in dien oogenblik oprecht, toen hij zeide, wel een heel jaar zijn speelgoed te willen missen, als Rika dienzelfden avond nog beter werd.

Zulke goede oogenblikken had ons vriendje wel meer. Jammer maar dat zij altijd zoo spoedig voorbijgingen, en Mama ook nu reeds den volgenden dag herhaaldelijk genoodzaakt was, hem zijn belofte van den vorigen avond te herinneren. 't Best bleef die hem in de gedachten als hij in de kinderkamer was, en zag welk een leelijk gezicht Rika moest zetten, zoo dikwijls zij haar been of voet wat onvoorzichtig bewoog.

De pijn werd maar niet minder, en toen mevrouw Rink zag dat huismiddeltjes niet hielpen, zond zij om den dokter. die eenige middelen voorschreef, en zeide dat het meisje voorloopig haar gemak maar houden, en geen gebruik van haar beenen maken moest.

De voet genas vrij spoedig, maar met de knie zag het er leelijker uit. Daarmede ging het zoo gauw niet, en de arme Rika moest geruimen tijd met haar been in een kussen zitten.

Dit was een waar verdriet voor de ijverige, hulpvaardige dienstbode, zoowel als voor haar meesteres, die haar hulp zoozeer behoefde, en het nu natuurlijk zeer volhandig had.

Eduard kon maar niet begrijpen, dat Rika in het geheel niet boos op hem was, en dat zij hem nog geen enkel woord van verwijt had toegevoegd als zij zoo'n pijn had. Zij was even vriendelijk als had hij haar niets misdaan, en het was zelfs op haar herhaald en dringend verzoek, dat Papa hem den hoepel terug gegeven had, hoewel zij nog lang niet beter was, alleen, zooals mijnheer Rink zeide, omdat hij overtuigd was er Rika zulk een groot genoegen mee te doen.

„Rika,” zei de knaap, toen het meisje op zekeren dag weer tevergeefs beproefde op het bezerde been te staan, „vindt ge mij een akeligen jongen?”

„Wel neen,” was het antwoord; „ge zijt soms wel wat ondeugend, maar ik houd toch veel van je.”

„Meen je dat, Rika?” vroeg Eduard, haar ongeloofig aanziende.

„Zeker; waarom zou ik het niet meenen?”

„Omdat,” hernam de kleine jongen openhartig, „omdat ik zeker heel boos zou zijn op iemand, die maakte dat ik in geen weken loopen kon. Hoe komt het toch dat gij niet boos op mij zijt, Rika?”

„Wel, Eduard, dat zou immers heel verkeerd en slecht van mij wezen. De lieve Heer wil niet dat wij boos zijn. Ge weet toch wel dat er in den Bijbel staat: *Zelig zijn de zachtmoedigen?* Deze woorden heeft de Heere Jezus zelf gesproken toen Hij nog op aarde was, en zij zijn in den Bijbel bewaard gebleven, opdat wij er gedurig aan zouden kunnen denken.

Ik was nog maar een klein meisje, toen mijn moeder mij diezelfde woorden reeds leerde, en ik ben wat blij dat ik ze ken, want als ik gevoel dat ik driftig word, bid ik terstond in mijn hart: „Ach, lieve Heer, leer mij toch zachtmoedig te zijn,” en als ik dat gebeden heb, is mijn drift over.”

„Ik zal toch ook mijn best nog eens doen om niet meer kwaad te worden,” sprak Eduard na eenig nadenken.

„Dat is goed, Eduard,” zei Rika, „maar dan moet ge vooral niet vergeten den lieven Heer te bidden, u kracht te geven om die belofte na te komen, en uw pogingen te zegenen.”

Eduard beloofde zulks, en inderdaad gedroeg hij zich een tijdlang vrij wel. Het voorval in den tuin, en de gevolgen er van, hadden meer bij hem uitgewerkt, dan al de vermaningen en waarschuwingen, tot hiertoe ontvangen; doch toen Rika eenige weken later weer geheel hersteld, en even vlug ter been was als vroeger, verloor hij langzamerhand den indruk er van. Meer en meer begon hij zijn belofte te vergeten, en als een gevolg daarvan kwam zijn driftige aard ook weer meermalen boven.

---

### III.

De zomer ging voorbij, en evenzoo de herfst en winter; en toen de zoete lentelucht de grasbloempjes weer te voorschijn riep, en de zwellende knoppen der boomen deed opengaan, brak voor Eduard de dag aan, waarop hij zijn tienden verjaardag zou vieren.

Sints lang was het een zijner vurigste wenschen geweest een ezel te bezitten, evenals zijn neefjes, Gustaaf en Henri. 's Woendags en 's Zaterdag, als het goed weer was, gingen dezen dikwijls den heelen middag met hun beestje rijden, en

meestal vergezelde Eduard hen op die tochtjes. Ons knaapje had altijd wonder veel schik in het grauwtje, en meer dan eens had hij den wensch te kennen gegeven er ook een te hebben; daarom meende zijn goede ouders hem op zijn verjaardag wel geen grooter genoegen te kunnen doen dan hem met zulk een levend geschenk te verrassen. Nu, dat zij zich hierin ook niet vergisten, zullen wij weldra zien.

Toen Eduard op den morgen van dien blijden dag aan het ontbijt kwam, vond hij naast zijn bord verscheidene pakjes liggen, allen geschenken voor den jarige. Ze te openen was het werk van een oogenblik.

O, wat was hij in zijn schik! 't Een deed hem al meer genoegen dan het andere!

Dat mooie prentenboek was van zijn vader, en die legkaart van zijn moeder. De kegeldoos was een geschenk van den kleinen Johan, die toch ook wat moest geven op den eersten verjaardag dien hij bijwoonde, al wist het kleine ventje er al even weinig van als de kegels zelve. Dat mooie kopje en schoteltje kreeg hij van Rika, en dien pennenhouder, waaraan men maar even behoefde te draaien, om aan den anderen kant een potlood te voorschijn te brengen, van Aaltje de keukenmeid. De brief die zooveen bezorgd was, en die, behalve een hartelijke wensch ook een aantal mooie plaatjes voor het plakboek bevatte, kwam van Marie, die het jarige broertje ook niet had vergeten, al was zij niet thuis.

„Nu hebben we nog een cadeautje voor je, Eduard,” sprak zijn vader, toen het laatste pakje opengemaakt, en alles nog eens goed bekeken was, „maar,” voegde hij er bij, mevrouw Rink met een veelbeteekenend lachje aanziende, „het was te groot om het naast je bord te leggen.”

„Nog meer, Pa?” vroeg Eduard met een blij gelaat en zag toen nieuwsgierig de kamer rond, of hij ook ergens nog iets kon ontdekken.

„Ja, nog één ding; maar hier is het niet,” hernam Papa. „Zijt ge er heel nieuwsgierig naar? Nu, volg mij dan maar.”

Dit zeggende opende mijnheer Rink een der glazen deuren van de tuinkamer, ging met Eduard naar buiten, en . . . wat

stond daar? De opgetogen knaap vertrouwde zijn eigen oogen niet — een mooie ezel, heel licht grijs, met een zwarte streep op den rug, netjes opgetuigd, terwijl hij om den hals een briefje droeg, aan zijn nieuwen eigenaar gericht, waarin het doel zijner komst vermeld stond.

Eduard geraakte schier buiten zich zelf van blijdschap. Neen, dat had hij niet verwacht! Hij had geen oogen genoeg om het mooie grauwtje, met zijn splinternieuw zadel te bewonderen. Dan vloog hij Papa, dan Mama, die ook buiten gekomen was, om den hals, en aan het kussen en bedanken kwam geen einde.

Mijnheer Rink was echter van oordeel, dat bij een ezel ook een wagentje behoorde, en beloofde zijn zoontje dat, als deze goed oppaste, hij hem een mooien ezelwagen zou laten maken.

Nu steeg Eduards geluk ten top. In gedachten spande hij het voertuig reeds in om Marie er mede van den trein te halen, als zij met de zomervakantie naar huis kwam, en 't sprak van zelf dat hij ook haar voerman zou zijn, als zij haar vriendinnetje, die op een buiten, niet ver van de stad, woonde, ging bezoeken.

Nog nooit had de kleine jongen zulk een prettigen verjaardag gehad! Van al de ontvangen geschenken spande de ezel natuurlijk de kroon. Guust en Henri, die den geheelen dag bij hun neefje kwamen doorbrengen, vonden hem nog mooier dan den hunnen; en toen 's middags ook nog eenige van Eduards vriendjes kwamen, was de ezel opnieuw het middelpunt van ieders bewondering.

Het dier had met dit al een drukken dag, al moest het juist geen zwaar werk doen. Dan moest het den eenen, dan den anderen knaap op zijn rug nemen en door den tuin dragen, en toen zijn taak voor dien dag gesindigd was, mocht het tot belooning de eenparige lofspraak hooren, dat het volstrekt geen luie ezel was.

Eduards ingenomenheid met het geschenk zijner ouders, werd met den dag grooter. Hij begon hoe langer hoe meer van zijn grauwtje te houden, ofschoon hij, bij nadere kennismaking, al eens had moeten ondervinden, dat het dier ook zijn grillen

had, even goed als zijn jonge meester zelf, hoewel in veel mindere mate dan deze.

Op zekerem achtermiddag was hij weer naar hartelust aan het rijden geweest. 't Had vrij lang geduurd, en aan den gang van den ezels kon men duidelijk merken dat de rit het dier begon te vervelen. Naar den zin van zijn berijder had hij dan ook een poos veel te langzaam geloopt, en nu en dan had Eduard hem reeds de zweep eens doen voelen, hoewel niet hard, want ons knaapje hield te veel van het beest om het pijn te doen; en toen dit niet baatte, beproefde hij of een aanmoedigend woordje beter hielp.

„Kom, mijn beestje; 't is nu nog maar om een stapje te doen,” zeide hij, en sloeg tegelijkertijd den weg in, die achter langs den tuin leidde, tot welken een groot ijzeren hek toegang verschaftte.

Als het hek open was, 't geen meestal het geval was als de tuinman daar werkte, maakte onze knaap van dien ingang gebruik. Nu vond hij het echter gesloten, en niemand in den tuin ziende, was hij genoodzaakt door te rijden, en vóór in te gaan.

Maar dit beviel vriend langoor niet. Nu deze eenmaal het tuinhek in het oog had, wilde hij daar geen stap voorbij, en draaide gedurig den kop in die richting. Noch de zweep, noch vriendelijke woorden, konden hem van plan doen veranderen, en er schoot Eduard niets over dan af te stijgen, en door aan den toom te trekken, hem weder aan het loopen te krijgen. Doch ook dit ging zoo vlot niet, en hoe meer Eduard trok, hoe meer de ezels toonen wilde dat hij heden stijf op zijn stuk stond.

Terwijl ons vriendje daar zoo stond te tobben, zag hij op eenigen afstand een jongen aankomen, in wien hij weldra Frans Eijkhout, het zoontje van den vroegeren tuinman van zijn vader herkende. Frans was een vroolijke gast van een goede dertien jaren, die altijd floot, en zijn pet gewoonlijk scheef op zijn donkere krullen droeg, waaronder een paar heldere oogen ieder die hem aanzag, tegenlachten.

„Wil hij niet loopen, jongeheer?” vroeg Frans, toen hij Eduard genaderd was.

doek uit den zak, hield dien voor het bloedende oog, en haastte zich zoo naar huis.

Hij was bijna flauw van de pijn toen hij thuis kwam, en kon slechts met moeite vertellen wat er gebeurd was. Zijn moeder was niet weinig ontsteld, toen zij haar kind daar zoo bleek en bloedend voor zich zag staan, en had moeite zelve niet te schreien, toen ze het gekwetste oog van nabij bezag; doch om Frans niet nog akeliger te maken, bedwong zij zich zooveel mogelijk. Voorzichtig wiesch ze er het bloed af, legde er een linnen kompres tegen, en bond er toen een doek voor, waarna zij terstond met Frans naar dokter H. ging.

Deze zette een bedenkelijk gezicht toen hij het oog onderzocht, en ofschoon hij voorloopig zijn hulp verleende, raadde hij vrouw Eijkhout toch aan, liever met haar zoontje naar de stad R. te gaan, waar een zeer kundig oogarts woonde.

Mismoedig en teleurgesteld verliet de weduwe het huis van den dokter, het hart vol verbittering tegen Eduard, den bewerker van het ongeval; en had zij aan de oogenblikkelijke inspraak van dat hart gehoor gegeven, dan was zij terstond naar de woning zijner ouders gegaan, om daar haar beklag te doen, en den ondeugenden jongen zijn slecht gedrag te verwijten.

Maar vrouw Eijkhout had den Heer lief, en het was steeds hare begeerte naar 's Heeren wil te leven. Zij overlegde een oogenblik bij zich zelve wat haar te doen stond; en zie, daar kwamen haar opeens de woorden des Heilands in de gedachten: *Leer van Mij dat Ik zachtmoedig ben.* Terstond was haar besluit genomen. „Neen,” dacht ze, „de Heer kan het zeker niet goedkeuren dat ik er nu heenga; ik zal wachten tot dat gevoel van boosheid wat voorbij is; in mijn drift zou ik misschien iets zeggen, dat mij later berouwen zou.”

Aldus denkende sloeg zij den weg naar haar eigene woning in; en terwijl Frans zwijgend naast haar liep, bad zij in stilte den Heer, alle bitterheid uit haar weg te nemen, en haar een vergevingsgezind hart te schenken.

Toen dacht ze er over, welk een treurige tijding het voor Eduards ouders zijn moest, als zij hoorden wat hun zoontje,



doek uit den zak, hield dien voor het bloedende oog, en haastte zich zoo naar huis.

Hij was bijna flauw van de pijn toen hij thuis kwam, en kon slechts met moeite vertellen wat er gebeurd was. Zijn moeder was niet weinig ontsteld, toen zij haar kind daar zoo bleek en bloedend voor zich zag staan, en had moeite zelve niet te schreien, toen ze het gekwetste oog van nabij bezag; doch om Frans niet nog akeliger te maken, bedwong zij zich zooveel mogelijk. Voorzichtig wiesch ze er het bloed af, legde er een linnen kompres tegen, en bond er toen een doek voor, waarna zij terstond met Frans naar dokter H. ging.

Deze zette een bedenkelijk gezicht toen hij het oog onderzocht, en ofschoon hij voorloopig zijn hulp verleende, raadde hij vrouw Eijkhout toch aan, liever met haar zoontje naar de stad R. te gaan, waar een zeer kundig oogarts woonde.

Mismoedig en teleurgesteld verliet de weduwe het huis van den dokter, het hart vol verbittering tegen Eduard, den bewerker van het ongeval; en had zij aan de oogenblikkelijke inspraak van dat hart gehoor gegeven, dan was zij terstond naar de woning zijner ouders gegaan, om daar haar beklag te doen, en den ondeugenden jongen zijn slecht gedrag te verwijten.

Maar vrouw Eijkhout had den Heer lief, en het was steeds hare begeerte naar 's Heeren wil te leven. Zij overlegde een oogenblik bij zich zelve wat haar te doen stond; en zie, daar kwamen haar opeens de woorden des Heilands in de gedachten: *Leer van Mij dat Ik zachtmoedig ben.* Terstond was haar besluit genomen. „Neen,” dacht ze, „de Heer kan het zeker niet goedkeuren dat ik er nu heenga; ik zal wachten tot dat gevoel van boosheid wat voorbij is; in mijn drift zou ik misschien iets zeggen, dat mij later berouwen zou.”

Aldus denkende sloeg zij den weg naar haar eigene woning in; en terwijl Frans zwiingend naast haar liep, bad zij in stilte den Heer, alle bitterheid uit haar weg te nemen, en haar een vergevensgezind hart te schenken.

Toen dacht ze er over, welk een treurige tijding het voor Eduards ouders zijn moest, als zij hoorden wat hun zoontje,

wiens oplopend karakter hun toch reeds zoo veel reden tot droefheid gaf, nu weer gedaan had. Waarschijnlijk zouden zij er wel van hooren, maar zij wilde toch de persoon niet zijn, die er hen mee kwam bezwaren. Voor zij dan ook haar nederig verblijf nog bereikt had, had zij haar voornemen, zich bij de familie Rink te gaan beklagen, reeds voorgoed laten varen, en de geheele zaak overgeven aan de trouwe zorg en leiding van haren Heer, met de vurige bede dat Hij alles nog ten beste keeren mocht.

Intusschen was Eduard, die zijn ezel eindelijk toch aan het loopen had gekregen, weinig opgewekt thuis gekomen. Hij was lang niet op zijn gemak over Frans. Wel trachtte hij zich gedurig wijs te maken dat het niets zou zijn, doch hij wist toch maar al te goed, dat de steen raak was geweest; hij had Frans immers hooren schreeuwen, en hem beide handen naar zijn hoofd zien brengen. Hij kon maar niet nalaten er over te denken, en hoe meer hij dacht, hoe onrustiger hij werd.

Het hielp hem niet of hij al uitvluchten zocht, door de schuld op langoor te werpen, die hem, door zijn onwilligheid, zoo boos had gemaakt; zijn geweten zeide hem dat hij niet driftig had mogen worden. Telkens kwam hem de geschiedenis van den ouden heer N. in de gedachten, en dan was het hem, als zag hij Frans reeds dood nederliggen, in hetzelfde kamertje van de kleine tuinmanswoning, waar zij vroeger, toen ze beiden nog kleiner waren, zoo dikwijls samen gespeeld hadden. Dit denkbeeld maakte hem zoo akelig, dat hij er 's middags niet van eten kon.

O, hoe gaarne had hij Mama, op haar vraag wat hem scheelde, alles bekend! Maar hij durfde er niet over beginnen.

Toen hij na het eten op de kinderkamer kwam, wilde hij het Rika vertellen, maar ook toen kon er geen woord uit, en zodoende bleef de beklagenswaardige knaap met een bezwaard hart rondloopen. Zoo dikwijls er gescheld werd, schrikte hij, en telkens meende hij de moeder van Frans aan de deur te hooren, om te komen zeggen — ja, — misschien wel dat haar zoontje dood was.

Hij was blij toen eindelijk het licht aangestoken werd, en

hij in de huiskamer, waar Papa en Mama zaten, als naar gewoonte zijn schoolwerk zou komen maken. Nu had hij ten minste iets anders om aan te denken, ofschoon hij alle moeite had zijn gedachten bij dat werk te bepalen.

Nog niet lang was hij er mede bezig geweest, toen de schel hem bij vernieuwing deed opschrikken. Het was echter niet vrouw Eijkhout, zooals hij wederom vreesde, maar dokter H., die een goed vriend was van mijnheer Rink, en hem dikwijls kwam bezoeken.

De dokter, een medelijdend man, bracht het gesprek al spoedig op Frans, en verhaalde door welk een treurige omstandigheid de knaap dien middag met zijn moeder bij hem was gekomen, en wat hoogst waarschijnlijk voor hem te vreezen stond.

„Dat ongelukkige steenen gooien,” voegde hij er aan toe. „Zulke jongens moeten ook altijd vechten, en rusten dikwijls niet voor zij elkander een ongeluk hebben toegebracht. Als de steen zoowel wat meer bezijden was aangekomen, en zijn slaap had geraakt, had het hem zijn leven nog kunnen kosten.

Op het hooren van den naam van Frans, sloeg Eduard opnieuw de schrik om het hart. Toch trachtte hij dit nog te verbergen, maar toen hij den dokter dat alles er bij hoorde vertellen, kon hij het niet langer uithouden.

„Neen, neen!” riep hij, in tranen uitbarstend; „Frans heeft niet gevochten! Hij heeft niets gedaan! 't Was alleen mijn schuld! Ik heb hem met een steen gegooid, omdat ik boos werd.”

Had de tijding van het ongeluk, dat Frans overkomen was, reeds een pijnlijken indruk op Eduards ouders gemaakt, zij waren als verplet, toen zij hoorden dat hun eigen kind er de schuld van was.

„Kind, kind,” dit waren dan ook de eenige woorden die zijn vader kon uitbrengen, terwijl zijn moeder slechts een langen, droevigen blik op haar zootje kon werpen; maar in dit weinige lag voor Eduard grooter verwijt, dan in de langste vermaning, die hij tot nog toe gehad had.

„Zou Frans sterven, dokter?” riep hij snikkend. „O! hij zal toch niet sterven?”

„Zijn leven is op het oogenblik niet in gevaar, maar de arme jongen zal er denkelijk zijn oog bij verliezen,” antwoordde de dokter, die, schoon ten hoogste verontwaardigd over het gedrag van den knaap, toch medelijden met hem kreeg, op het zien zijner wanhopige droefheid.

Het was ook wel om medelijden met hem te hebben, want de smart, door een beschuldigend geweten veroorzaakt, is moeilijker te verduren; dat ondervond Eduard nu maar al te goed. Nog nooit was zijn gelaat zóó bleek, zijn hoofd zóó zwaar, zijn hart zóó ontrust geweest als thans. Zijn zenuwgestel was geheel geschokt, hetgeen niet te verwonderen was, na de groote spanning waarin hij gedurende de laatste uren verkeerd had; daarom schreef de dokter, die zijn zwak gestel goed kende, een kalmeerend drankje voor, waarvan hij af en toe wat moest innemen, en raadde mevrouw Rink aan, hem maar spoedig naar bed te brengen.

Het kostte de goede moeder heel wat moeite, haar kind tot bedaren te brengen. Of zij al zeide dat het misschien nog wel goed zou afloopen, het baatte niet. Het eenige dat Eduard een weinig tot rust bracht, was, toen zij met hem neerknielde, en den Heer ernstig om vergeving voor zijn kwaad, en genezing voor Frans bad.

Den slaap kon hij echter in de eerste uren niet vatten. Hoe dikwijls Mama ook naar hem kwam kijken, gedurig vond zij hem nog wakker, en toen hij eindelijk sliep, verzekerde Rika, die het grootste gedeelte van den avond op de kinderkamer doorbracht, dat hij ook in zijn slaap heel onrustig was, en akelig scheen te droomen, wijl hij telkens wakker schrikte.

Na het vertrek van den dokter, begaf mijnheer Rink zich naar de tuinmansweduwe, om persoonlijk van het ongeval kennis te nemen.

Frans lag reeds te bed, en sliep nu gerust, nadat de pijn hem eerst lang wakker had gehouden; maar zijn moeder was nog druk aan haar naaiwerk, al ging het haar niet zoo vlot af als anders, en al viel er menige traan op; maar er was haast bij het werk dat zij onder handen had, en 's middags had zij natuurlijk veel verlet.

De goede vrouw was op dat oogenblik zeer neerslachtig, en het deed haar goed, haar hart eens te luchten aan mijnheer Rink, bij wien haar man zooveel jaren gewerkt had, en die nog altijd veel belang toonde te stellen in het gezin van zijn overleden tuinman. Nauwkeurig deelde zij hem de oorzaak van haar verdriet mede, maar verzweeg daarbij den naam van Eduard.

„En weet ge den naam niet van dien kleinen jongen?” vroeg mijnheer Rink.

Uit het ontwijkend antwoord dat hij op zijn vraag ontving, kon hij wel opmaken dat zij dien wist, en met tranen in de oogen zeide hij:

„Ik dank u, goede vrouw, dat ge mij het verdriet besparen wilt; ge behoeft het echter niet voor mij te verhelen; ik weet, helaas, maar al te goed wie de schuldige is. Eduard heeft alles zelf bekend.”

„Ach, mijnheer,” sprak de bedroefde weduwe; „ik begreep wel dat u het vroeg of laat te weten zoudt komen; maar ik voor mij had geen plan het u, of mevrouw, of wie ook, ooit te zeggen, als de jongeheer het zelf niet had gedaan. Ik voelde dat het u verdriet moest doen, en ach! het maakt de zaak toch niet ongedaan, niet waar? Maar het is een ramp, mijnheer. En als de dokter hier ons nu nog maar helpen kon. Maar naar een andere stad; mijnheer weet er alles van; en ik moet toch met hard werken ons broodje verdienen. Daarbij heb ik nog nooit gereisd. Zie, dat alles komt er nog bij.”

„Laat u dat geen bezwaar zijn, vrouw Eijkhout. Uw jongen moet goed behandeld worden. Ik neem al de kosten die er aan verbonden zijn natuurlijk voor mijn rekening. Ge gaat morgen met Frans naar R., en ik ga mee. Als ge er eens geweest zijt, zult ge er niet meer zoo tegen opzien.”

„Maar mijnheer,” begon de weduwe, die niet wist hoe bij voorbaat haar dank te uiten.

„Geen woord, vrouw Eijkhout. Wat ik doe is niets meer dan mijn plicht. Ik wenschte wel dat ik den armen Frans terstond een gezond oog kon geven, doch dat staat niet in onze macht. Wij willen echter de middelen beproeven, en hopen

dat de Heer er zijn zegen op schenke. Het is voor ons beiden een groote smart. Laat ons den Heer maar bidden, dat Hij deze beproeving aan het hart van ons zoowel als van onze kinderen heiligen moge."

"Ja, mijnheer, dat is ook voortdurend mijne bede. Ik heb al zoo menigmaal ondervonden, dat alles moet medewerken ten goede voor degenen die God liefhebben, en die belofte sterkt mij ook nu weer in mijn verdriet."

Nog eenigen tijd bleef mijnheer Rink met de weduwe praten, bepaalde nauwkeurig het uur, waarop zij zich den volgenden dag voor de reis gereed zou houden, en keerde toen naar zijne woning terug.

---

#### IV.

---

**D**ien ganschen nacht had Eduard onrustig geslapen. 's Morgens had hij hoofdpijn, die hoe langer hoe erger werd, en eer de dag half verstreken was, lag hij in een hevige zenuwkoorts.

Hij uitte allerlei verwarde woorden. Nu eens sprak hij over zijn ezel, dan weder over het zusje van zijns vaders ouden vriend N. Soms drukte hij schreeuwend de handen tegen zijn oogen, alsof die hem pijn deden, en telkens noemde hij den naam van Frans, en scheen dan zeer angstig te zijn.

Deze toestand hield geruimen tijd aan, en vele dagen gingen voorbij, eer de dokter den bezorgden ouders weer hoop op herstel durfde geven.

Was dit een benauwde tijd voor het gezin van mijnheer Rink, ook bij de weduwe Eijkhout stonden de zaken gansch niet gunstig.

Niettegenstaande de meest zorgvuldige behandeling, was het den oogarts niet gelukt het oog te behouden, en na veel pijn

te hebben doorgestaan, moest de arme Frans aan den linkerkant het gezicht geheel missen.

De knaap was hieronder lang zoo stil niet als zijn moeder, die er toch niet minder onder leed, en liever alles zelf verduurd had, als ze haar kind daardoor had kunnen bevrijden.

Hij kon het Eduard maar niet vergeven, dat hij hem zulk een groot onheil had berokkend, en gaf hem telkens de leelijkste namen; vooral wanneer hij het goed indacht, dat hij nu geen horlogemaker zou kunnen worden, waarop hij zijn zinnen zoo had gezet. Dat werk toch trok hem in den laatsten tijd bijzonder aan, en met het grootste geduld kon hij, op weg naar school, of van daar naar huis, voor den winkel van den horlogemaker blijven staan, om hem daar in zijn werk te bespieden. Nu echter was zijn hoop geheel in duigen gevallen, want dat zoo iemand eer een oog meer dan minder kon gebruiken dan een ander mensch, was hem duidelijk genoeg gebleken, zoo dikwijls hij den man zóó dicht over zijn werk gebogen zag, dat zijn neus bijna de fijne radertjes raakte, die hij in elkander moest zetten.

„Ach, Frans,” sprak vrouw Eijkhout, toen hij weer eens zijn toorn in sterke bewoordingen lucht gaf, „spreek toch zoo niet. Ge weet toch, wij mogen niet haatdragend zijn.”

„Maar moeder, was het dan niet laag van hem? Ik deed hem immers niets.”

„Ja, dat was het zeker, kind; maar denk eens aan het voorbeeld dat de Heere Jezus ons geeft. Wie heeft ooit meer van de boosheid der menschen te lijden gehad, dan onze gezegende Heiland, en toch deed Hij allen menschen goed. Van Hem lezen wij, dat, als Hij gescholden werd, Hij niet weder schold, en als Hij leed, niet dreigde. Ja, wat meer is, aan het kruis bad Hij nog voor Zijn moordenaars. — En hoe gedragen wij ons nu tegenover den Heer? Dagelijks bedroeven wij Hem door onze zonden, en toch gaat Hij steeds voort ons lief te hebben en te zegenen. Hij heeft zelfs zijn heerlijken Hemel verlaten, om ons, zondaren, de zonden te kunnen vergeven en voor eeuwig gelukkig te maken. Is dat geen groote liefde?”

„Ja, moeder.” zei Frans, door de woorden van vrouw Eijkhout reeds zachter gestemd.

„De Heer wil ook uw zonden vergeven; dat weet ge wel, niet waar, Frans?”

„Ja, moeder,” klonk weder het antwoord.

„En waar nu de Heer zoo goed jegens ons is, moeten wij daar ook onzen naasten het kwaad niet vergeven, dat zij ons doen?”

„Ja, moeder; maar het is soms zoo moeielijk.”

„Dat is het, kindlief. Uit ons zelve kunnen wij het ook niet, maar de Heer wil het ons leeren, daarom moeten wij niet ophouden er Hem om te bidden. Ik kon ook in het eerst niet aan Eduard denken zonder boos te worden, maar ik heb den Heer voortdurend gebeden, die boosheid uit mijn hart weg te nemen, en Hij heeft mijn gebed verhoord; en nu gevoel ik niet den minsten wrok meer tegen den kleinen jongen. Daarbij heeft Eduard het in drift gedaan, hetgeen altijd heel verkeerd is, maar hij meende het toch zoo kwaad niet, en heeft er nu, o, zoo'n spijt van; dat vertelde Rika mij gisteren nog. — O, lieve Frans, bid den Heer toch dat Hij je een vergevingsgezind hart schenke, en je leere ook Eduard lief te hebben.”

„Maar nu kan ik geen horlogemaker worden,” zei Frans op verdrietigen toon.

„Ach, jongenlief,” hernam zijn moeder, „laten wij toch al onze zorgen maar op den Heere werpen. Misschien waart ge in dat vak niet gelukkig geweest. Hij weet wat goed voor ons is; en nu, buiten uw schuld, dat voornemen verijdeld is, zal Hij je zeker wel een ander middel aanwijzen om later je brood te verdienen. Denkt ge dat ook niet?”

Frans kon nooit anders dan zijn goede moeder gelijk geven, en de woorden dezer vrome, geloovige vrouw, misten ook nu bij den knaap hun doel niet. Van dat oogenblik af, liet hij geen dag voorbij gaan, waarop hij niet bad wat moeder hem gezegd had. En hoe meer hij bad, hoe meer hij de haat uit zijn hart voelde wijken; en na eenigen tijd kon hij zijn moeder tot haar groote blijdschap zeggen, dat hij niet boos meer



was op Eduard, en hem gaarne een hand zou willen geven, als hij hem zag.

En hoe ging het nu met Eduard zelf?

Zooals wij weten was hij ernstig ziek geweest, doch nu weer aan het herstellen, en die herstelling ging voorspoediger dan men verwacht had.

O, wat een leed had hij gevoeld bij het hooren dat Frans één zijner levendige, heldere oogen, waarmee hij hem dien noodlottigen dag nog zoo vriendelijk had aangezien, voor goed kwijt was! O, hoe bejammerde hij nu zijn drift! Nog nooit had hij het zondige en gevaarlijke er van zóó ingezien! Wat hadden zijn ouders toch gelijk, hem er zoo tegen te waarschuwen; en hoe ondeugend van hem, dat hij niet beter naar hen geluisterd had! Nu was hij bijna een moordenaar geworden, want de dokter had immers gezegd dat het Frans haast het leven gekost had. Gelukkig had de lieve Heer dit groote onheil nog afgewend; maar nu had de arme Frans, door zijn schuld, toch al vast maar één oog, behalve de doorgestane pijn, en dat was toch ook al erg genoeg!

„Mama,” sprak hij op zekeren dag, „ik wou dat ik dien ezel maar nooit gekregen had.”

„Waarom, kindlief?” vroeg zijn moeder.

„Dan zou dat met Frans nooit gebeurd zijn.”

„Dat is toch verkeerd ingezien, mijn jongen. Niet de ezel, maar uw oplopende aard alleen is oorzaak van het ongeval. Als je nu zei: Ik wou dat ik zoo driftig niet was geweest, dan ware het niet gebeurd; zie, dan zou ik je gelijk geven. Ach, ik hoop maar dat mijn kleine jongen, door deze droevige gebeurtenis, voor goed mag leeren voortaan zachtmoediger te zijn.”

„Mama!” riep Eduard met vuur, „ik beloof u dat ik nu toch goed mijn best zal doen, niet meer driftig te worden. Ik bid den lieven Heer nu elken dag het mij af te leeren, en te maken dat ik er gedurig om denk.”

Mevrouw Rink was verheugd haar kind zoo te hooren spreken. Zij kon duidelijk bemerken dat zijn berouw waarlijk oprecht was, en nu hij in 's Heeren kracht tegen die kwade neiging streed, vreesde zij niet voor de goede uitkomst.

„Zou Frans erg boos op mij zijn, Mama?” vroeg Eduard, na een kort stilzwijgen.

„Ik weet het niet Eduard. Het beste zal zijn het hem zelf eens te gaan vragen. Zoodra ge uit moogt, zullen wij hem samen eens gaan bezoeken.”

Eduard keurde dit plan goed. Hij verlangde er naar Frans te zien, en hem vergeving te vragen, ofschoon hij wel wat tegen de eerste ontmoeting opzag, en zijn hart klopte toen hij een week later met zijn moeder de kleine woning van vrouw Eijkhout binnen trad.

Maar alles viel hem gelukkig mee. Van het oog, waarvan hij zich allerlei akelige denkbeelden had gevormd, zag hij niets, daar Frans er nog een doek voor had; en in plaats van booze gezichten te ontmoeten, zooals hij gevreesd, en ook wel verdiend had, werd hij vriendelijk welkom geheeten. Frans was zelfs de eerste die hem de hand toestak, en op Eduards vraag, of hij hem alles wilde vergeven, antwoordde hij:

„O, jongeheer, dat heb ik al lang gedaan.”

„Maar Frans,” zei Eduard, toen de beide jongens in een hoekje van het vertrek bij elkander zaten, terwijl mevrouw Rink zich met de weduwe onderhield, „zijt ge nu in het geheel niet boos op me?”

„In 't eerst wel, jongeheer; heel erg zelfs,” antwoordde Frans, met zijn gewone openhartigheid, „maar nu niet meer. Moeder zeide mij telkens hoe verkeerd het van mij was. Kijk, jongeheer; ik wil ook gaarne den Heere Jezus liefhebben, net als moeder; maar, zegt moeder, het is niet genoeg dit te zeggen, wij moeten ook door onze daden toonen dat wij het meenen. En in den Bijbel staat: *Die zegt ik heb God lief, en haat zijn broeder, die is een leugenaar*; en u weet, jongeheer, leugenaars komen niet in den hemel, en ik zou daar toch zoo graag komen. Vader is er al, en moeder komt er ook eens, dat weet ik zeker. Dat woord kwam mij dikwijls in de gedachten als ik mij boos maakte tegen u. Op moeders raad ben ik den Heer gaan bidden dat gevoel van vijandschap uit mij weg te nemen, en dat ben ik blijven doen, en zoo komt nu dat ik het geheel kwijt ben.”

„Ach, Frans,” zei Eduard, „ik wou dat ik ook altijd maar zoo goed naar Papa en Mama geluisterd had, dan was alles zeker veel beter uitgekomen.”

„Wel, jongeheer, dan begon ik er nu nog maar mee, als ik u was.”

„Maar daar hebt gij uw oog toch niet mee terug, Frans.”

„Neen, dat is waar,” hernam Frans met een zucht, „maar voor u zelf zal het toch goed zijn, en wie weet waar het u in het vervolg nog voor bewaart.”

Op deze wijze bleven onze vriendjes nog een poosje voortpraten, en toen Eduard, na een hartelijk afscheid, met zijn moeder huiswaarts keerde, was hij vast besloten den raad van Frans op te volgen.

---

V.

~~~~~

„Papa,” sprak Eduard, toen hij, na zijn thuiskomst, zijn vader een breedvoerig verhaal had gedaan van zijn bezoek bij vrouw Eijkhout, „ik wist niet dat die Frans zoo'n lieve jongen was. Ik zou hem zoo graag eens een heel groot plezier doen, juist omdat ik hem zoo'n groot verdriet heb gedaan. Ik wilde hem iets moois geven; vind u dat niet goed?”

„Zeker; dat vind ik een extra goed plan. En wat moet het dan zijn?”

„Ja, Pa, dat is nu juist wat ik niet weet. Ik had gedacht iets van mijn mooiste speelgoed; maar spelen doet hij niet meer. Als hij uit school komt, doet hij het een of ander voor zijn moeder, of anders boodschappen voor de menschen; daar krijgt hij geld voor, weet u; en als dat gedaan is moet hij zijn schoolwerk maken; dat alles heeft hij mij van middag verteld. Ik zou wel iets voor hem willen koopen, dat heel mooi is, en daar hij veel aan heeft, maar ik heb geen geld. Wilt u niet wat voor hem koopen, Pa?”

„Ja, jongen, dat zou ik wel willen doen, maar dan is het een geschenk van Papa, en niet van Eduard; en dat is toch zeker de bedoeling niet.”

„Maar ik heb niets dat geschikt voor hem is,” zei Eduard, na zich nog eens bedacht te hebben.

„Ik weet wel iets dat ge hebt, en waarmee ge Frans, zoolwiel als zijn moeder van grooten dienst zoudt kunnen zijn.”

„O, Pa; wat is dat?” vroeg Eduard verheugd. Ik dacht wel dat u wat weten zoudt.”

Zijn vader zag hem eenige oogenblikken glimlachend aan, en zeide toen:

„Ge zult misschien niet zoo vroolijk kijken als ik het zeg. Luister maar eens. Ge weet dat vrouw Eijkhout groenten verkoopt. 's Morgens gaat zij de stad door, met een grooten, volgeladen wagen, waar de arme vrouw, die niet sterk is, heel wat aan te trekken heeft. Als zij dan moe thuis komt, kan ze niet uitrusten, maar moet zich haasten om aan het naaien te komen, daar zij ook nog wat mee verdient. 't Zou wel goed zijn als die wagen voortging, zonder dat zij hem trok, en nu dacht ik zoo”

„O, Pa,” riep Eduard, die zoo iets begon te merken, „u meent toch niet . . . ?”

„Dat ge haar uw ezel zoudt geven, ja, dat wilde ik eigenlijk zeggen. Zou het geen verlichting voor haar wezen, als grauwte voor haar trok? Dan kon zij zelf nog op den wagen zitten er bij. Zij zou dan niet zoo vermoeid thuiskomen, en bovendien haar zaken veel spoediger hebben afgedaan, waardoor haar dan ook meer tijd zou overblijven om te naaien. Voor Frans, die zooveel van zijn moeder houdt, en haar niet gaarne hard ziet werken, zou dit een waar genot zijn, dat weet ik zeker.”

„Moet ik dan mijn lief grauwte weggeven?” vroeg Eduard, zijn vader bedrukt aanzierende.

„Wel neen, ge moet niet. 't Is maar een voorstel, omdat ge Frans gaarne iets wilt geven, dat hem heel veel genoegen doet, als schadevergoeding voor het hem aangedane leed. Daarbij is ook de waarde van een geschenk grooter, naarmate de opoffering, die wij er ons om getroosten, grooter is.”

„Maar Papa,” zei Eduard, „als ik mijn ezel weggeef wat moet ik dan voor den ezelwagen spannen, dien u mij beloofd hebt.”

„Ja jongenlief,” sprak mijnheer Rink ernstig, „ik heb er nog niet van willen spreken, omdat ik weet hoezeer het je zal teleurstellen; maar nu we er toch over bezig zijn, wil ik het meteen maar zeggen. Het spijt mij zelf, maar van den ezelwagen kan niets komen. Een rijtuig is altijd een duur artikel; en daar ik wel voorzag dat die geschiedenis met Frans mij ook heel wat kosten zou, heb ik den ezelwagen, dien ik juist een dag te voren besteld had, moeten afzeggen; want die beide uitgaven gelijk kan Pa zich niet veroorloven. Daarenboven zou ik het niet billijk achten, dat ik je ongestraft liet, waar Frans de gevolgen van je moedwilligheid zijn gansche leven dragen moet. Is dat niet zoo?”

Eduard barstte in tranen uit op het hooren dezer woorden. Ach, grooter straf, meende hij, had zijn vader hem wel niet kunnen geven. Daar vervielen opeens, met den ezelwagen, al die uitspanningen, waarvan het vooruitzicht alleen hem reeds zooveel genoeg had verschaft. Daar verdwenen, in één oogeblik, al de luchtkasteelen, die hij er op gebouwd had.

Maar hoe bitter zwaar hem deze teleurstelling ook viel, toch moest hij bekennen, dat hij haar verdiend had. Papa had hem den ezelwagen immers beloofd, als hij goed had opgepast; en dat hij dit gedaan had, zou zeker wel niemand zeggen.

„Als Frans er dan ten minste zijn oog maar mee terug had, Pa!” riep hij schreiend.

„Frans krijgt een oog terug, klonk Papa's antwoord.

Vol verwondering sloeg Eduard zijn betraande oogen tot zijn vader op.

„Ja, in ernst, Eduard; ofschoon, helaas, geen levend oog, waaruit hij zien kan; maar op de plaats, waar eens het levende oog zat, wordt een mooi kunstoog ingebracht, dat precies op het zijne gelijkt.”

Eduard, die zoo iets nooit gehoord, en nog veel minder ooit gezien had, kon er zich maar geen denkbeeld van vormen; en voor een oogenblik maakte zijn verdriet voor verwondering plaats.

„Maar Papa,” vroeg hij eindelijk, „moet ik dan mijn ezels ook weggeven?”

„Wel neen, mijn kind; ik heb immers gezegd dat dit volstrekt niet noodig is, als ge het liever niet doet. De ezels is je eigendom, waarmee ge doen kunt wat je wilt. Denk er nog maar eens over.”

Wij zullen niet nagaan hoe ons knaapje dagen lang over de zaak dacht, en nog eens dacht; hoe hij nu eens plan had langoor weg te schenken, en dan weer van besluit veranderde. 't Zij ons genoeg te weten, dat zijn eindbesluit toch nog ten voordeele van Frans en diens moeder uitviel, en wel voornamelijk, omdat hij meende hun hierdoor het best te kunnen toonen, hoe oprecht zijn berouw was, en hoe gaarne hij alles weer goed wilde maken.

In 't eerst wilde Frans noch zijn moeder, dit groote geschenk aannemen; maar toen zij overtuigd waren, dat het Eduards uitdrukkelijk verlangen was, aanvaardden zij het met de meeste dankbaarheid.

Mijnheer Rink had het wel geraden dat Frans in zijn schik zou zijn. Met niets ter wereld had Eduard hem meer kunnen doen; en voor vrouw Eijkhout was dit geschenk van niet minder belang.

Nu grauwte haar zoo trouw hielp, had zij 's morgens wel driemaal gauwer dan anders haar groenten rondgebracht, waardoor zij dagelijks veel tijd won; en zie, 't was of met haar tijd tot naaien ook het aantal harer naaiklanten vermeerderde. Zoo weet de Heer steeds voor de Zijnen te zorgen, en hun ter rechter tijd alles te schenken wat zij behoeven.

Natuurlijk kwam met de meerdere verdiensten ook meerder welvaart in de schamele woning der weduwe, die het na haar mans dood uiterst schraal had gehad. Toen het een paar jaar verder was, en haar zoon ook geld ging verdienen, kon zij de groentenering geheel aan kant doen, terwijl vriend langoor, wiens hulp vrouw Eijkhout nu niet meer noodig had, zijn overige dagen bij zijn vorigen jongen meester mocht komen slijten, die het goede beest, na de gewichtige diensten die het had bewezen, met dubbele vreugde terug ontving.

Welke broodwinning Frans nog gekozen had?

Wij zullen het hooren.

De zaak met zijn oog was betrekkelijk gunstig afgeloopen. Hij had een mooi kunstooig gekregen, en op het eerste gezicht kon men bijna geen onderscheid zien tusschen dat en het wezenlijke oog.

Maar hiermede rekende Eduards vader zich nog niet van den jongen af. Door toedoen van zijn zootje toch, had Frans zijn geliefkoosd vak moeten vaarwel zeggen, en wyl hij geen bijzondere voorliefde voor eenig ander vak had, en zijn keus bovendien eenigszins beperkt was door het gemis van zijn oog, was het den knaap wel eens wat angstig om het hart geworden, als hij dacht, hoe ras de tijd naderde, waarop hij tot een beslissing zou moeten komen.

Mijnheer Rink was hiervan niet onkundig gebleven, en had Frans een plaats op zijn kantoor aangeboden. Dit aanbod was door moeder en zoon terstond met blijdschap aangenomen; en aldus kwam onze jonge vriend, na eerst nog eenigen tijd te hebben school gegaan, om de vereischte bekwaamheden daarvoor op te doen, als jongste klerk op het kantoor van Mijnheer Rink. Van lieverlede klom hij daar op, en maakte zich, door zijn ijver en nauwgezetheid, zoozeer de achting en genegenheid van zijn patroon waardig, dat deze, toen hij jaren later zijn boekhouder verloor, onzen Frans als zoodanig in diens plaats aanstelde.

Dat was oneindig meer dan Frans ooit verwacht had. Nu kon hij zijn goede moeder, die door hare zwakke gezondheid gedurende de laatste jaren zelve niets meer verdienen kon, niet alleen van het noodigste voorzien, zooals hij tot nog toe gedaan had, maar haar zelfs, als de Heer haar spaarde, een onbezorgden ouderdom bereiden.

„Wat heeft de Heer toch wonderbaar voor ons gezorgd,” zei de weduwe menigmaal tot haar zoon. „Ja, ik wist wel dat mijn vertrouwen op de liefde en goedheid des Heeren, ook in de donkerste tijden, niet zou beschaamd worden. Wat eerst zulk een groote smart voor ons was, is nu een bron van zegen voor ons geworden. Zoo doet de Heer in het eind alles toch nog ten goede zijner kinderen uitloopen.”

En zoo mocht ook Eduard spreken, die nu echter niet meer de driftige Eduard van vroeger was.

Neen, de treurige gebeurtenis, die Frans zijn oog had gekost, was hem een heilzame les geweest voor geheel zijn leven. Volgens zijn belofte had hij niet opgehouden den Heer dagelijks te bidden, hem van zijn oplopenden aard te verlossen, en dat ernstig gemeend gebed bleef niet onverhoord.

Wel werd hij niet op één oogenblik van zijn drift genezen, maar het was voortaan zijn vurige wensch er tegen te strijden, en het gevolg hiervan was, dat zijn driftige natuur zich hoe langer hoe minder liet gelden, en hij eindelijk leerde haar geheel te beheerschen.

Doch had de Heer, in Zijn groote liefde, uit het kwade ook voor hem het goede doen geboren worden, dit gebruikte Eduard niet als een verontschuldiging voor zijn toenmalig gedrag. Integendeel; hij kon zich zelve zijn slechten daad nooit vergeven, en zocht ook op later leeftijd, waar het hem onmogelijk was het onrecht, Frans aangedaan, geheel te herstellen, het hem toch, zooveel in zijn vermogen was, te vergoeden. En toen hij eindelijk een man geworden was, die zelf kinderen had, en hij bij dezen ook driftige neigingen bespeurde, liet hij niet na hen altoos ernstig te vermanen, en herinnerde hun dan vaak, als waarschuwend voorbeeld, niet de geschiedenis van zijns vaders ouden vriend N. en diens zusje, maar het treurige voorval tusschen hem en Frans, op dien noodlottigen namiddag, bij het grooten, ijzeren tuinhok.



